

PRACOVNÝ LIST – 7. ROČNÍK

.....
meno a priezvisko

Slovná zásoba

A) Staroslovienčina bola prvým spisovným jazykom našich predkov, žijúcich na území Veľkej Moravy. Solúnski bratia Konštantín a Metod prišli na Veľkú Moravu v roku 863. Prvé pôvodné písmo je hlaholika, ktoré zostavil Konštantín Filozof (Cyril) po roku 860 na základe malých písmen gréckej abecedy. Názov dostalo neskoršie podľa staroslovienskeho slova glagolo (slovo). Týmto písmom boli do staroslovienčiny preložené alebo priamo v staroslovienčine napísané náboženské a liturgické (obradové) diela. Cyrilika je zostavená z veľkej gréckej abecedy a zostavil ju niektorý z Cyrilových žiakov. Pri používaní staroslovienčiny do nej prenikali prvky domáceho západoslovanského jazyka. Obdobie tejto podoby slovanského jazyka netrvalo dlho.

(podľa časopisu Pyramída)

1. Označ správne tvrdenie:

- a) Do staroslovienčiny neprenikali znaky západoslovenského nárečia.
- b) Veľké písmená gréckej abecedy boli predlohou hlaholiky.
- c) Všetky liturgické diela boli napísané v staroslovienčine.
- d) Cyrilika bola zostavená neznámym žiakom Cyrila.

2. Napíš odpoveď na otázky:

- a) Ako sa volá prvý spisovný slovanský jazyk?
- b) Kedy vznikla hlaholika?
- c) Ako sa volali solúnski bratia?
- d) Aké písmená boli predlohou hlaholiky?
- e) Aké písmená boli predlohou cyriliky?
- f) Čo znamená slovo glagolo?
- g) Vieš, čo je liturgická kniha?

3. Čo nevyplýva z textu?

- a) Konštantín a Metod prišli na Veľkú Moravu v 9. storočí.
- b) Starosloviensčina prebrala prvky západoslovanského nárečia.
- c) Obdobie starosloviensčiny na Veľkej Morave bolo veľmi krátke...
- d) Náboženské a liturgické knihy boli na Veľkej Morave písané starosloviensčinou.

4. Vyhľadaj v texte slová, ktoré vznikli skladaním:

.....

5. Vysvetli nasledujúce frazeologizmy alebo porekadlá:

- a) Babka k babce, budú kapce.
- b) Táto vec nestojí ani za deravý groš.
- c) Stojíš nado mnou ako dráb.....
- d) Vyjsť na psotu.
- e) Je deravý ako rešeto.

6. Z predchádzajúcej úlohy vypíš zastarané slová, archaizmy a historizmy a pomenuj ich:

7. Ako by si pomenoval(a) nasledujúce slová?

sponzor, trenažér, e-shop, lego, chat, skafander, mobil,

8. Vytvor vetu, v ktorej použiješ aspoň 3 neologizmy.

.....

B) Veľkomoravská ríša sa rozpadla v 10. storočí. K definitívnemu zániku Veľkej Moravy prispela smrť Mojmíra II, najstaršieho syna kráľa Svätopluka, ktorý padol 4. júla 907 pri Bratislave. Tým sa definitívne zavŕšil zánik ranofeudálneho štátu a vôbec prvého spoločného štátneho útvaru Čechov a Slovákov. Slováci sa dostali do uhorského štátu, v ktorom žili vyše tisíc rokov. Domáci slovenský jazyk sa v úradnom ani v nijakom inom kultúrnom styku nepoužíval. Úradné listiny sa písali po latincky a nemeckí mešťania popri latinčine používali aj nemčinu. Slovenskí mešťania si v 14. a 15. storočí vydobyli právo používať v úradných rokovaníach aj slovenčinu. Lenže slovenčina nebola jednotná, preto sa na zapisovanie úradných rokovaní začala v 15. storočí používať čeština.

(podľa časopisu Pyramída)

9. S nasledujúcimi tvrdeniami súhlasím / nesúhlasím:

	Áno	Nie
a) Mojmír II. bol najmladší syn Svätopluka.	☐	☐
b) Veľkomoravská ríša bol prvý spoločný štát Čechov a Slovákov.	☐	☐
c) V uhorskom štáte sa v úradnom styku používala slovenčina.	☐	☐
d) Nemeckí mešťania používali latinčinu a nemčinu.	☐	☐
e) Podoba slovenčiny v tom období nebola rovnaká.	☐	☐
f) V 14. stor. dostali slovenskí mešťania právo používať slovenčinu.	☐	☐
g) Mojmír II. zahynul 4. 6. 907 pri Bratislave.	☐	☐

10. Vyber a doplň do vety správne slovo :

(niekedy, občas, nikdy, málokedy)

Domáci slovenský jazyk sa v 14. a 15. storočí nepoužíval v úradnom styku.

(čiastočne, nie celkom, úplne, definitívne)

Rozpadom Veľkomoravskej ríše sa zavŕšil zánik prvého spoločného štátu Čechov a Slovákov.

(už, aj, až, najmä)

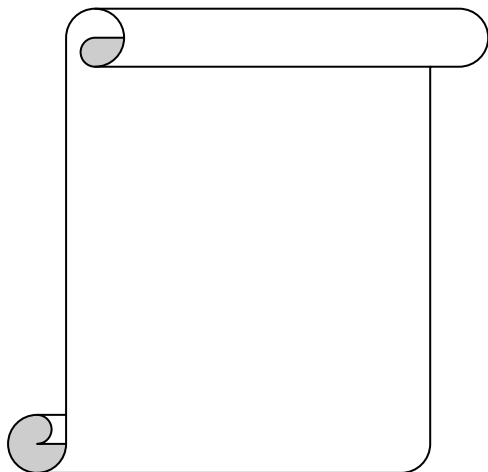
Úradné listiny z rokovaní boli zapisované v češtine v 15. storočí.

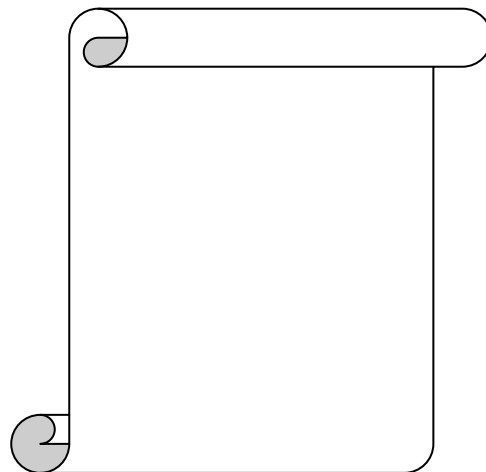
11. Roztried' nasledujúce slová podľa spôsobu utvorenia – slovotvornou predponou alebo slovotvornou príponou:

vydobyť, slovenský, prastarý, krásny, učiteľ, kružidlo, odpísať, zarobiť, východ, pilník

slová utvorené predponou

slová utvorené príponou

12. Podčiarkni citovo zafarbené slová:

Hanka, domisko, Veronika, mäkučký, krátky, dlhočizný, hrianka, glgať, jesť, okáliť, prenášať, pýtať, drieť, drať, očko, ústa, nožík, ihrisko, milý, žrať, hladkať, Jožo, dobručký, noha, krídlo

13. Nepodčiarknuté slová z predchádzajúceho cvičenia sa volajú:

14. Z viet vypíš nespisovné slová a urči , aké je to slovo:

- a) S babkou sme čistili krumple.
- b) Teraz budeme mať solinu.
- c) Mám rád v polievke celer.
- d) Desiatu si dávam do sáčku.
- e) Včera sa nám stratil klasák.
- f) Kúpili sme vrece cementu.
- g) Dnes som v škole dostal guľu.

15. Sú hovorové slová (panelák, nákladiak, minerálka,...) spisovné alebo nespisovné?

.....

16. Dopln' slovo, ktoré je cudzieho pôvodu:

<http://slovniky.juls.savba.sk>, <http://www.slex.sk/>, KSSSJ

- a) kto sa žíví len rastlinnou potravou je
- b) lekár, ktorý lieči iba deti a mladých je.....
- c) skupina ľudí zasadajúca v SNR je
- d) slová, ktoré majú podobný význam sú.....
- e) dodržiavanie čistoty (čohokoľvek).....
- f) veda zaoberajúca sa dejinami

17. Dopln' -i, -í, -y, -ý do cudzích slov:

c_klón, c_trusový plod, bic_kel, g_tara, g_mnázium, g_lotína, d_plomat, h_stória, h_stéria
r_tier, r_zoto, v_rus, k_no, k_nológ, d_ktátor, d_namika, m_mika, m_tológia, b_bliografia,

18. Ktorá úloha bola podľa teba najľahšia? ..č.....

Ktorá úloha bola podľa teba najťažšia? ..č.....

19. Povinne voliteľné úlohy. Jednu si vyber a odpovedz :

- a) Pokús sa zdôvodniť, prečo mládež a deti používajú veľa hrubých slov a vulgarizmov?
- b) Akým spôsobom si môžeš ty sám rozvíjať svoju slovnú zásobu?

Ako sa mi dnes pracovalo ? Podľa toho si jeden vyber a vyfarbi!

Mgr. Janka Khírová

Zdroje: <http://www.zsatomovatt.sk/obrazky/predtym/skola.gif>
<http://slovniky.juls.savba.sk>, <http://www.slex.sk/>, KSSSJ
<http://obrazky.4ever.sk/data/674xX/kreslene/digital-art/%5Bobrazky.4ever.sk%5D%20smajliky%20139002.jpg>
<http://www.tiskatka.cz/3-3-large/sada-smajliku.jpg>

